

політики, люди, а як певний символ, якому притаманні надприродні здібності. І, як наслідок, лише з часом стали очевидні дійсні масштаби тиранії і некомпетентності їхньої політики. Відповідно, необхідно говорити про необхідність подальшого глибокого аналізу персоналізації політичної діяльності, оскільки даний процес, згідно з історичними фактами, здатний набувати таких масштабних форм, що безконтрольний їх перебіг і розвиток є небезпечним для політичної системи в цілому.

Таким чином, процес театралізації політики через призму розвитку ЗМІ є вкрай актуальною проблемою для подальшого вивчення та являє цінний інтерес для сучасної політології.

Насамперед, наукову евристичність представляють:

- теоретичне осмислення та науковий аналіз технологій процесу театралізації політики в ЗМІ;
- дослідження негативних аспектів впливу процесу театралізації політики на масову свідомість.

Література

1. Гельман А. Политика как театр / А.Гельман. М // Высшее образование в России, 1999. – №3. – С. 35-40.
2. Григорьева О.Н. Политический театр современной России (взгляд филолога) / О.Н. Григорьева // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://istina.msu.ru/publications/article/5127154/>
3. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием / С.Г. Кара-Мурза. – М : Алгоритм, 2000. – 267 с.

Яковлев Д.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

МЕДІАКРАТІЯ – НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ КЛАС

У процесі трансформації пострадянської системи політичний клас шукає ефективні засоби вирішення одного із головних завдань демократії : переведення діяльності політичних акторів з площини реалізації та захисту власного (приватного) егоїстичного інтересу у площину задоволення суспільного (публічного) інтересу. Виборці та обранці раціонально переслідують цілі максимальної вигоди та користі, тому процес демократизації нерозривно пов'язаний із раціоналізацією суспільних відносин.

У сучасному світі розвиток демократії пов'язується із простором політичних комунікацій. Хоча залучення широких суспільних верств до

процесу вироблення політики й ускладнює прийняття раціонального політичного рішення через збільшення суб'єктів учасників політики.

Технологічні можливості мас-медіа та масштаб охоплення аудиторії дозволяють говорити про появу нового актора у політиці – медіакратію, яка сприяє медіатизації політики, через підпорядкування політичного порядку денного критеріям формату та рейтингу мас-медіа.

У сучасних умовах, індивід, що вийшов із «реального комунізму» (О. Зинов'єв) з цензурою, «залізною завісою», чорно-білим екраном та єдиним кандидатом від блоку «комуністів та безпартійних» потрапляє у динамічний глобальний інформаційний світ, де найбільшим викликом для вибору стає не відсутність інформації, а її надмірність. Змінюється роль мас-медіа, які, окрім традиційних функцій віртуалізують політичний простір, створюють «гіперреальність», і перетворюють політику на медіа-процес. Процес медіатизації політики спричиняє появу феноменів «віртуальної реальності», «реальної віртуальності» (М. Кастельс), «віртуальної демократії» та «драматургії віртуальної політики» (Е. Вілсон).

Отже, з'являються нові виклики для демократії. Один з таких викликів – це медіатизація політики, що несе в собі потенційну загрозу появи нової форми тоталітаризму – інформаційного.

У сучасному світі політичні комунікації опосередковані діяльністю мас-медіа. Формується новий потужний клас – медіакратія, яка отримує технологічну можливість впливати на конструювання порядку денного у політиці та використовувати політичну інформацію як інструмент впливу на політичний вибір.

На заваді раціональному політичному вибору стає інтенція медіакратії до цілеспрямованого формування громадської думки засобами політичної пропаганди. На початку XXI століття, коли мас-медіа остаточно стали основним транслятором новин, комунікація так само розуміється як сила, що може спонукати громадян до дій. І якщо еліта та журналісти безвідповідальні, то це призводить до монополізації інформаційного ринку, еліта стає безконтрольним власником публічної інформації і, відповідно, безальтернативним джерелом проектування політичного майбутнього країни.

Медіакратія як форма організації влади базується на переважному впливі кіл, які контролюють масові інформаційні обміни і передбачає широке використання іміджевих стратегій, які руйнують бар'єри між публічною і особистою сферами життя, соціальними і культурними механізмами цілеспрямованого впливу на поведінку людини.

У пострадянських країнах, в яких посилюються тенденції медіаполітичних засобів управління, фактично відсутні інституції (як громадянського суспільства, так і владні), які були б здатні стримувати розвиток антидемократичних процесів, пов'язаних зі становленням та функціонуванням медіакратії. І це на відміну від розвинених країн консолідованої демократії, де становлення медіакратії якщо не

унеможлиблюється, то, принаймні, певним чином уповільнюється традиціями демократичного діалогу влади і суспільства, відповідним стилем роботи правлячих еліт.

При цьому вплив мас-медіа пов'язаний не стільки з їх умінням умовляти та переконувати, скільки з їх здатністю залучати громадську увагу і формувати критерії, що лежать в основі оцінки та прийняття рішення. Це і означає вислів, що за допомогою правильно встановленого порядку денного можна спрямовувати громадську думку в бажане русло.

Продовжуються спроби повернути громадянина в політику за допомогою шоу, коли відбувається конструювання політичних подій у мас-медіа за законами розважальних програм. Це призводить до того, що участь сама по собі стає формою комунікації, без необхідності передачі будь-якого смислу.

Саме тому, погоджуючись із загальновизнаною у середовищі політичних експертів та журналістів думкою про те, що ефективне функціонування незалежних мас-медіа є необхідною передумовою розбудови демократії, громадянського суспільства та правової держави, і за допомогою мас-медіа досягається така необхідна відкритість політичної системи, не можна недооцінювати складність та неоднозначність процесів медіатизації політики та становлення медіакратії. При цьому не можна ігнорувати існування у діяльності українських мас-медіа й ознак посткомуністичної моделі у відносинах із державою, яка склалась за роки незалежності.

Один із актуальних викликів для демократії – медіатизація політики – змінює систему представництва громадських інтересів, трансформує соціальну, політичну та економічну реальність. Це відбувається тому, що мас-медіа створюють нові форми взаємодії у сфері публічної влади, сприяють відкритості і транспарентності політичних інститутів, надають громадянам можливість брати участь в обговоренні суспільно-політичних проблем (мережа Інтернет). У розвитку мас-медіа можна побачити ефективний засіб забезпечення зворотного зв'язку, участі громадян у формуванні політичного порядку денного.

Демократія, яка утворила дієвий механізм політичного обговорення, довела свою здатність забезпечити економічний розвиток країни через створення конкурентного політичного середовища. Проте, залучення широких суспільних верств до процесу вироблення політики ускладнює (кількісно і якісно) процедуру раціонального політичного вибору, а один із сучасних трендів – медіатизація політики – змінює систему представництва громадських інтересів відповідно до вимог формату та рейтингу мас-медіа, передусім – телебачення.